

1713-12-03

Dons, Simon Hansen

Af H. P. Bertelsen

Fra: Eltang, N. Bjært og S. Vilstrup sogne, Kolding 1955

Gaard n. 3. Nu Hesselly.

Selvejergaard. Htk. I Matr. 1688: 8.1.0.1 + 1.1.2. Fik 1844 Matr. Nr. 3 og 22.

Aaret efter skødede Jens Jepsen, der først døde i 1714, 80 Aar gammel, Gaarden til Hans Simonsen, Søn af Simon Sørensen, Donsgaard. Hans Simonsen ægtede en Datter fra Dons Mølle Kierstine Andersdatter. Han gik paa en værdig Maade i Jens Jepsens Spor, blev Sognefoged og var en agtet og dygtig Mand, som de kongelige Embedsmænd havde Respekt for. Han og Kierstine havde 5 Sønner, hvoraf 2 blev Præster paa Aarhuskanten. To andre, Anders og Christen, fik hver en Selvejergaard i Nr. Stenderup. Den femte, Simon Hansen fik efter Faderens Død i 1742 Gaarden i Lilballe. Det halve af den havde han forøvrigt faaet i 1733.

I 1748 havde Gaarden 60 Fag Huse, men kun 4 Bæster, 4 Køer, 4 Ungnød og 6 Faar. Det meldes, at der under den foregaaende Kvægpest var død 23 Stkr. Hornkvæg paa Gaarden.

Simon var ogsaa Sognefoged. Han døde i 1752, og hans Enke Anne Marie Christensdatter giftede sig Aaret efter med Laurs Jensen Welling, der i 1765 købte Gaarden til fuldt Selveje for 100 Rdl. pr. Td. Htk. Han blev Sognefoged; men var vist noget haard. I Foraaret 1778 vilde han sætte 2 gamle, vanføre søstre ud af et af sine Huse. Det kom Amtmanden Hans de Hoffman - vist den bedste og mest retsindige Embedsmand, der har været i Vejle Amt - for øre. Han søgte først at faa Beboerne til at skaffe de gamle Søstre et andet Husly. Det stred, skrev han, mod Guds Lov og Menneskelighed at handle saadan imod elendige og fattige Mennesker, der i mange Aar havde boet i Sognet og havde arbejdet, saa længe de kunde. Men forgæves. Saa befalede han Sognet at skaffe dem Husly. Ellers maatte Laurs Welling ikke sætte dem ud. Forøvrigt vilde Hans de Hoffman holde Laurs skadesløs. Maaske af sin egen Pung; det kunde i hvert fald ligne ham. Han var en Mand, der ikke veg tilbage for et personligt Offer, naar det gjaldt. Ordren blev læst op ved Kirkestævne.

Laurs Welling døde i 1800. Flere af Arvingerne havde Mod paa Gaarden. Jens Andersen Dons, Søn af Anders Hansen Dons i N. Stenderup og gift med Laurs Wellings Datter, bød mest og fik den for 4600 Rdl. Han vilde ikke selv have den, da han havde Vivgaard. Han bød paa sin Datter Inger Donses Vegne. Hun skulde have den. Det ønskede gamle Anne Marie Christensdatter, hendes Mormoder, der var Aftægtskone paa Gaarden, ogsaa. Hos Inger vilde hun gerne være Aftægtskone.

1802 ægtede Inger Michel Nielsen, Søn af Niels Christensen paa Gaard Nr.5 i Lilballe. Michel havde da faaet sin Fødegaard, og der blev nu Opræk til en Samling af 2 Gaarde paa een Haand, men det blev ikke til noget. Michel solgte sin Fødegaard og flyttede ind paa Gaard Nr. a. Han solgte enkelte Parceller fra Gaard Nr. 3.

I 1811 en Parcel »Nørbeckslund« med godt ~ Td. Htk. til Niels Pedersen. I 1812 en Parcel med Htk. 1.0.3.1 ~ + Skovskyld til Poul Nielsen Staal samt enkelte helt smaa Parceller. Michel var ogsaa Sognefoged, som saa mange af hans Forgængere paa Gaard Nr. 3 havde været det. 1843 døde han, og hans Søn Peder Mikkelsen fik saa

Gaarden, der da havde Htk. 6.5.1.1 11/48 + 1.0.2½ i Skovskyld. Dertil et Skovskifte med 0.0.1.2 7/8, der ejedes i Forening med Sandagergaard - en Rest af det gamle Fællesskab, som Bønderne holdt fast ved, naar det gjaldt Moser og delvis ogsaa Skoven. I 1844 fik Gaarden Htk. 10.3.2.2 under Nr. 3.

1853 solgte P. Mikkelsen Gaarden til G. F. Bondo for 24.000 Rdl. Lige forinden havde han fra solgt Matr. Nr. 3d med godt 5 Skpr. Htk. til Peder Mortensen paa »Rosenlund«. P. Mikkelsen flyttede til Nr. Bjært, hvor han købte Hovedparcellen til Gaard Nr. 17 B. Han var i mange Aar Medlem af Sogneforstanderskabet og mere end een Gang dets Formand. Første Gang i 1745, efter at Provst Abel var rejst. Han havde ogsaa andre offentlige Hverv.

1883 solgte Bondo Gaarden til A. Owen, der 1888 solgte den til Gert Andersen. 1927 fik Hans Aamand Andersen den.